

≡ III FREMTIDENS PLEJEBOLIGER

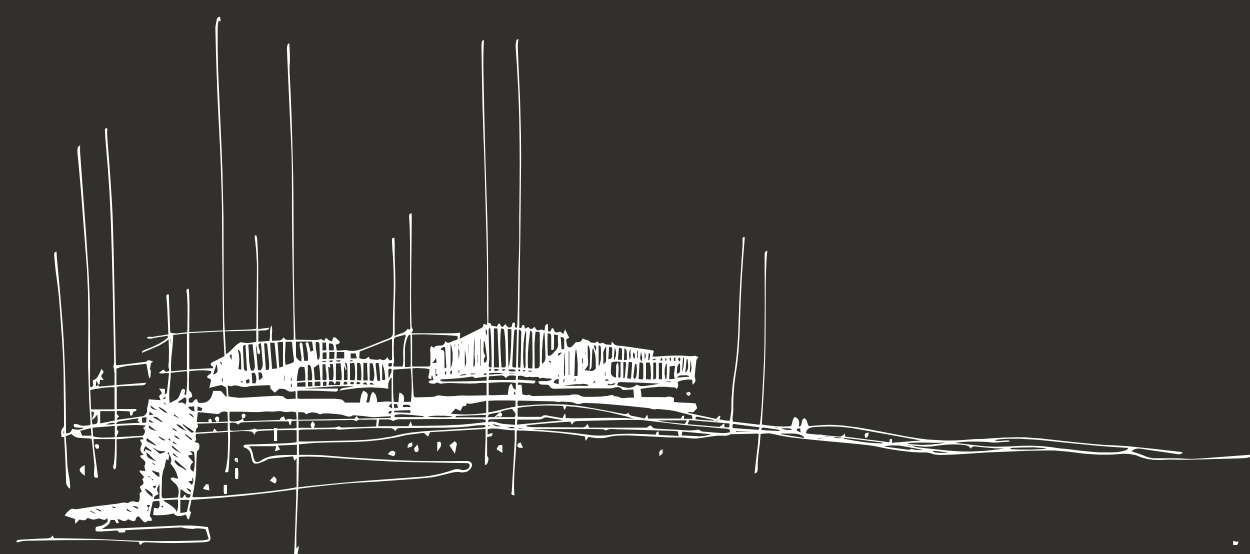
At skabe rammerne for mennesker med demens

Smuk og brugbar arkitektur for alle

FRIIS & MOLTKE Architects er en tegnestue, der siden sin grundlæggelse i 1954, har haft en mission om at bidrage til værdiskabelse for samfundet gennem udvikling, dialog og nytænkning. Med afsæt i vores brede viden og lange erfaring skaber vi smuk og brugbar arkitektur for alle. Vi ønsker at udvikle og omsætte vores idéer til gavn for fremtiden. Vi interesserer os for, hvordan arkitekturen indvirker på mennesker, sammenhængen mellem mennesker og rum – og med særlig fokus på social bæredygtighed.

Vores faglighed og tætte relation til vores samarbejdspartnere vægter højt – et tæt samarbejde er det bedste udgangspunkt for en god proces og et vellykket resultat. Med udgangspunkt i bygherrens ønsker og krav udfører vi projekter med en klar bærende idé, som forener og udnytter stedets potentiale. Vores arkitektur tager udgangspunkt i unikke koncepter, som videreudvikles og raffineres gennem hele processen til det færdige byggeri.

// Vi udvikler rum og bygninger, der skal være til inspiration og glæde for de brugere, som har deres daglige gang i bygningen

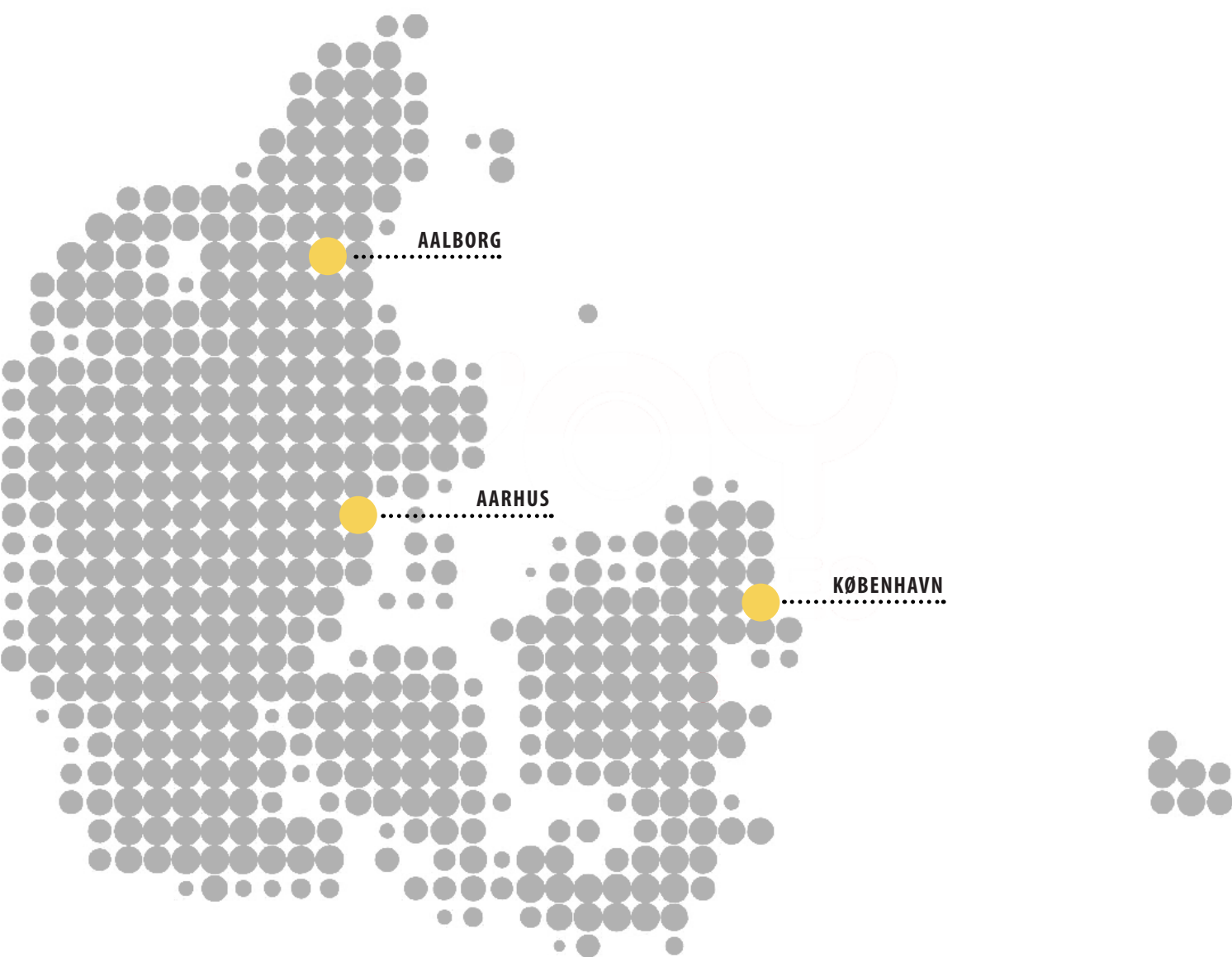

Demensplejehjemmet "Strømme Senter" i Kristiansand, Norge består af bokollektiver med små individuelle "boligkvarterer" som skaber en klar reference til almindelige boliger.

Vi skaber rammer med fokus på mennesker

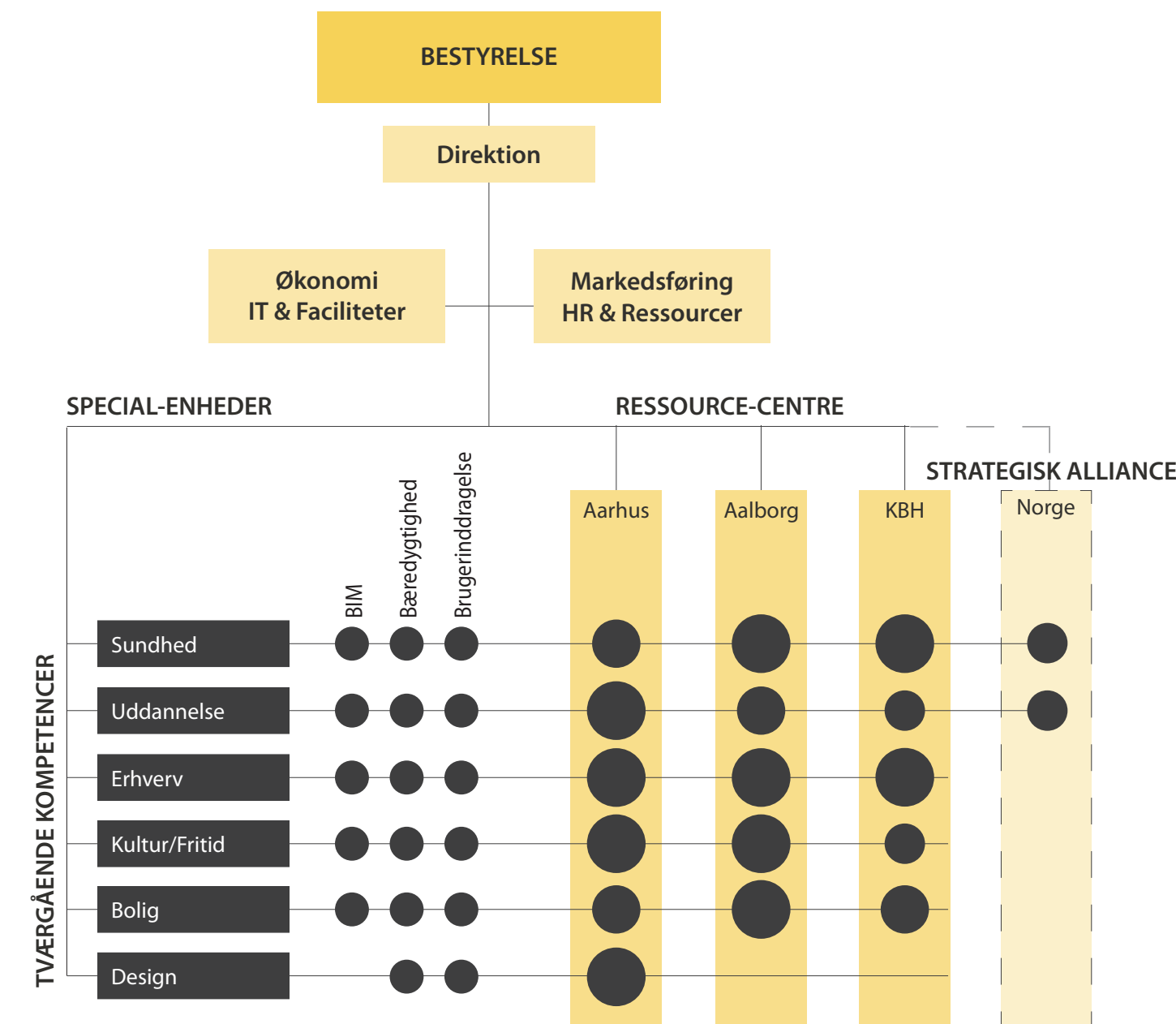
FRIIS & MOLTKE Architects står bag et bredt spekter af arkitektopgaver - og vi arbejder inden for hele arkitektfagets faglige bredde.

Vores medarbejderstab er præget af høj motivation og dedikation og består af en solid sammensætning af arkitekter og konstruktører. Vi arbejder tværfagligt og projektorienteret og har en stærk konkurrence- og udviklingsafdeling, som genererer visionære koncepter på et højt kvalificeret niveau.

Tegnestuen råder over specialister inden for adskillige fagområder, som gør det muligt at løse komplekse opgaver med afsæt i høj faglighed. Endvidere har tegnestuen en stor projekteringsafdeling med erfarne og engagerede medarbejdere, som er med til at danne rammen om et værdifuldt fagligt miljø omkring løsningen af de enkelte opgaver. Tegnestuen har stort fokus på efteruddannelse og sikrer kontinuerligt, at medarbejdernes viden og kompetencer bliver ført ajour og videreudviklet.

Virksomheden ejes og ledes af otte partnere og har afdelinger i Aarhus, Aalborg og København.

Arkitektur, der stimulerer og aktiverer

At skabe rammerne for mennesker med kognitiv og social skrøbelighed åbner op for at arbejde med de mest grundlæggende elementer i arkitekturen. Arkitekturen besidder evnen til at favne, støtte, samle og lede på vej. Ved at arbejde nænsomt og indlevende med dens mange virkemidler er det vores erfaring, at vi kan medvirke til at skabe en markant bedre hverdag for ældre og mennesker med demens, personale og pårørende.

Vi har i vores tilgang til denne type byggeri stort fokus på at understøtte det liv, som skal foregå heri, således vi gennem brugerdreven arkitektur kan skabe den bedste hverdag for den enkelte beboer i rammer, der guider og understøtter beboerens mestring af hverdagslivet.

Elementer som hjemlighed, overskuelighed, genkendelighed og enkel struktur er afgørende i udviklingen af projekterne. At skabe et byggeri uden synligt institutionspræg med gode muligheder for forskellige aktiviteter, der kan styrke beboernes mentale og fysiske helbred.

Demensplejehjemmet "Hogsnes" i Tønsberg, Norge er udviklet med et stort fokus på at skabe attraktive udearealer, som styrker beboernes mentale og fysiske helbred.

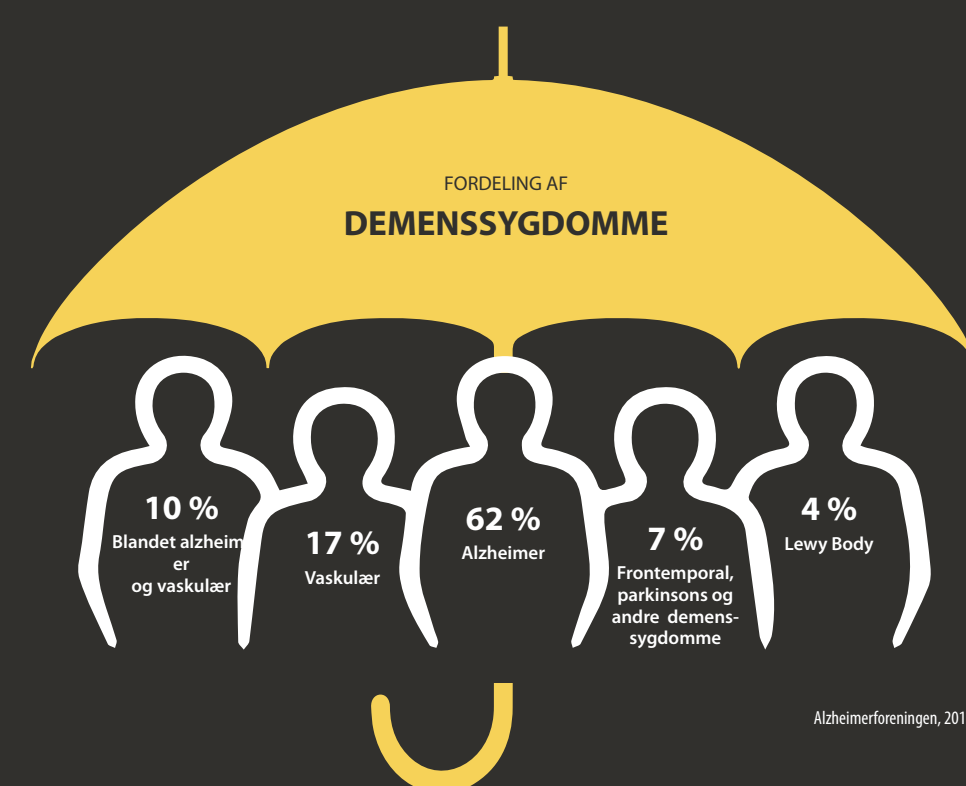

// Arbejdet med at skabe de optimale plejeboliger tager udgangspunkt i forståelsen af, hvilken rolle arkitekturen skal spille

Med afsæt i den nyeste viden

Demens betyder "væk fra sindet" og er en sygdom, som svækker de mentale færdigheder og medfører personlige forandringer. Sygdommen afstedkommer en lang række kognitive udfordringer som, ud over en med tiden væsentlig funktionsnedsættelse, påvirker hukommelsen, orienteringsevnen, sproglige færdigheder og evnen til at tænke, dømme og handle i sammenhænge, som kan afføde adfærdsforstyrrelser. Antallet af ældre demensramte er hastigt voksende, og der er endnu relativt få evidensbaserede løsninger på, hvordan arkitektur og indretning optimalt skal være, idet der er lige så mange oplevede verdener, som der er beboere på et plejecenter. Det er det, vi som arkitekter skal kunne imødekomme.

For at kunne skabe de optimale rammer og implementere de bedste løsninger, tager vi altid udgangspunkt i den nyeste viden omkring, hvordan de fysiske rammer påvirker mennesker med demensdiagnoser. Vi deltager i workshops, konferencer, studieture m.v. om emnet og har tilknyttet de bedste vidensaktører inden for området.

Alzheimerforeningen, 2017:

**Fremtidens plejehjem
findes ikke...**

...i stedet er der brug for en
mangfoldighed af behandlings-
og plejetilbud

Alzheimerforeningen, 2017:

**Der bor ingen ældre
på plejehjem...**

...der bor kun mennesker
der har behov for pleje og
behandling 24/7/365...

...og 70-90 procent af dem har en
demenssygdom eller tilsvarende
kognitiv svækkelse

Demensplejehjemmet "Hogsnes" i Tønsberg, Norge er skabt ud fra nogle grundprincipper, der tilgodeser, motiverer og understøtter de kommende beboeres hverdagsliv. Uden synligt institutionspræg og med udeområder, som giver mulighed for forskellige aktiviteter.

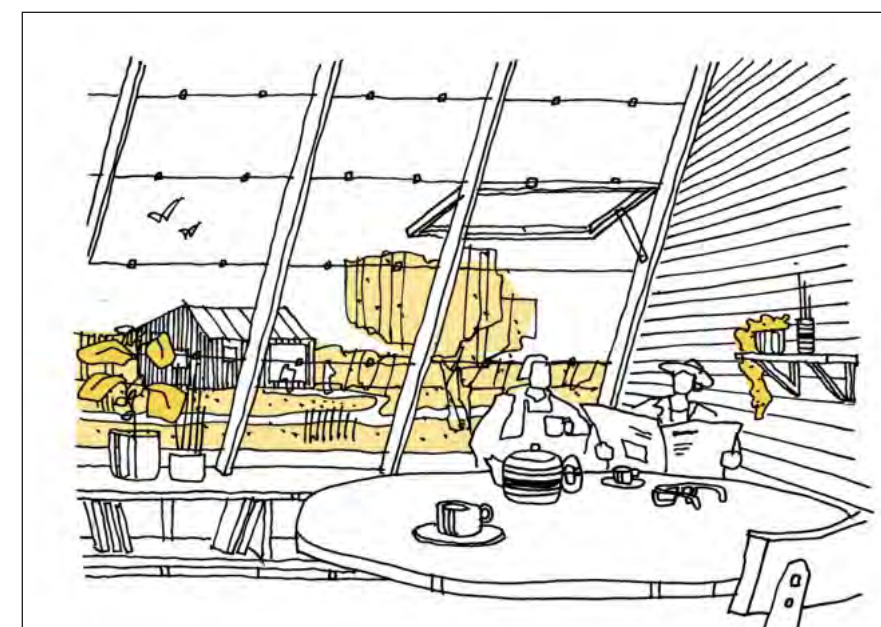
At skabe oplevelsen og følelsen af hjemlighed

Et helt afgørende element for demensboliger er oplevelsen af hjemlighed. Undersøgelser viser, at hjemlighed er mere end blot den fysiske indretning af hjemmet. Hjemlighed er i høj grad et spørgsmål om det levede liv, og hvordan man som personale, beboer, pårørende og frivillig skaber en hverdag i og omkring den enkelte bolig/institution som hele. Der skal løbende være et fagligt fokus på beboernes muligheder for selv at vælge til og fra. Dette fordrer en konstant og løbende italesættelse af og tagen stilling til, om medarbejdernes rutiner, arbejdsgange og daglige aktiviteter styrker eller forringer beboernes muligheder for selv at styre eget liv.

Gode fysiske rammer og omsorgsfuld pleje er kun en del af det, der skaber et godt hverdags- og arbejdsliv i en demensbebyggelse. Fællesskaber spiller ligeledes en stor rolle for det gode liv for beboere og er et vigtig parameter i udviklingen af det enkelte projekt.

// Der skal løbende være et fagligt fokus på beboernes muligheder for selv at vælge til og fra

SCENER FRA EN BEBOERS HVERDAG

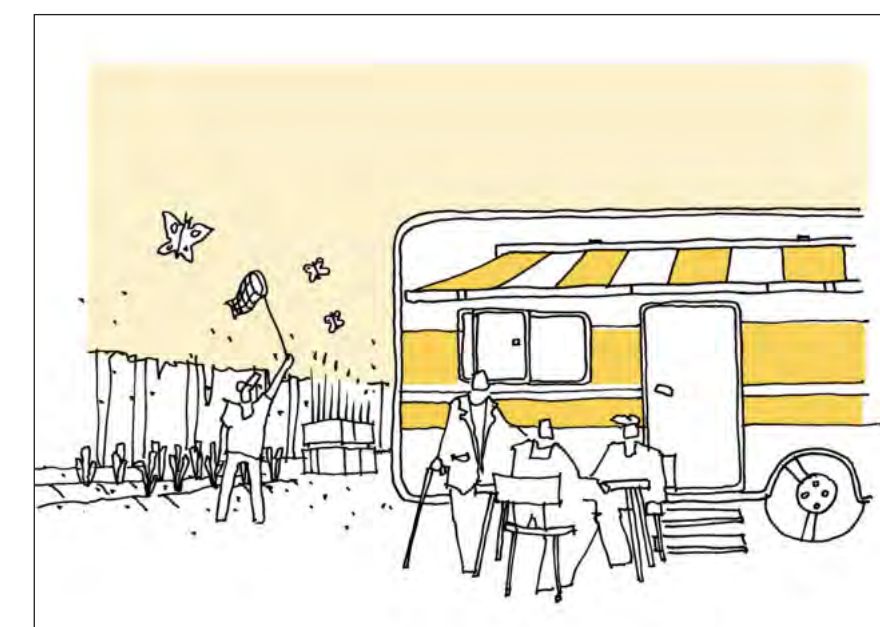
09:00 / MORGENMAD I UDESTUEN – små overskuelige enheder, hvor beboeren kan føle sig tryk

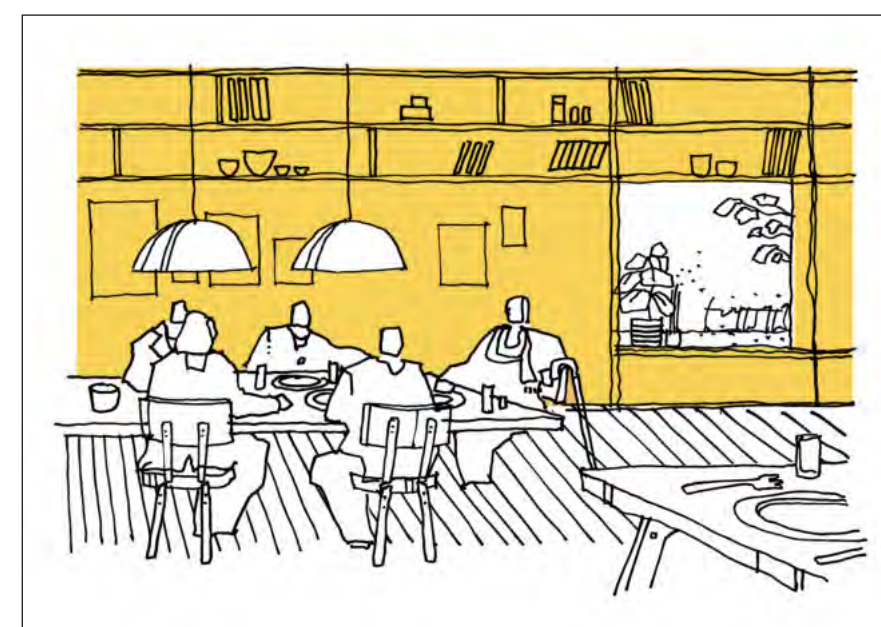
11:00 / GENERATIONSMØDET PÅ TORVET – trygge rammer skaber rum til aktivitet og mulighed for at interagere med de øvrige beboere.

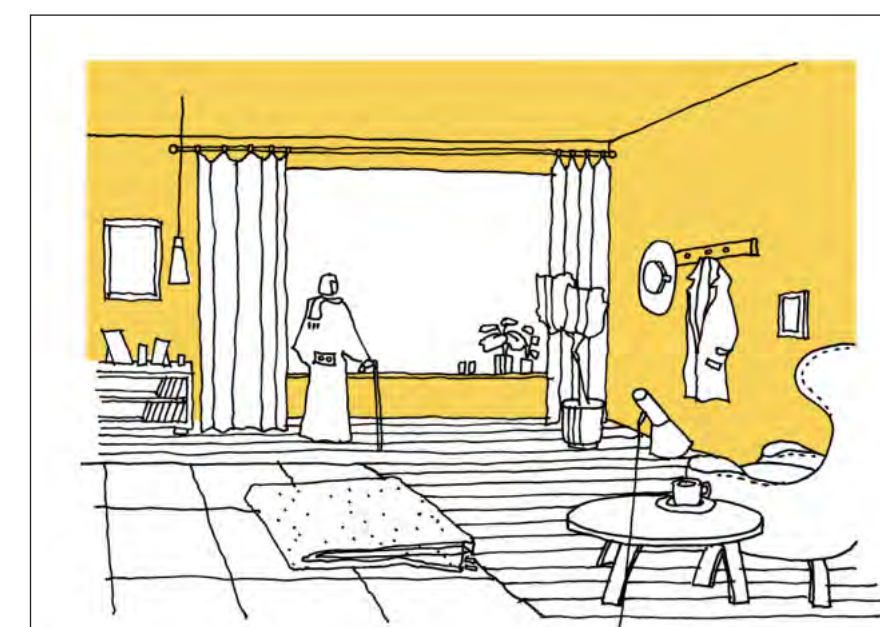
12:30 / FROKOST – fællesterrasser i forbindelse med de enkelte bo-enheder åbner op for mulighed for at deltage i mindre overskuelige fællesskaber.

14:00 / EFTERMIDDAG I URTEHAVEN VED CAMPINGVOGNE – uderum med plads til sociale og private sysler. Havernes indretning og beplantning styrker beboernes helbred og velvære gennem sanseoplevelser.

16:00 / SOCIALT SAMVÆR I SPISESTUEN – rum til uformelle møder og samtaler - her udveksles tanker, smil og oplevelser, her spilles kort, ses TV og drikkes kaffe.

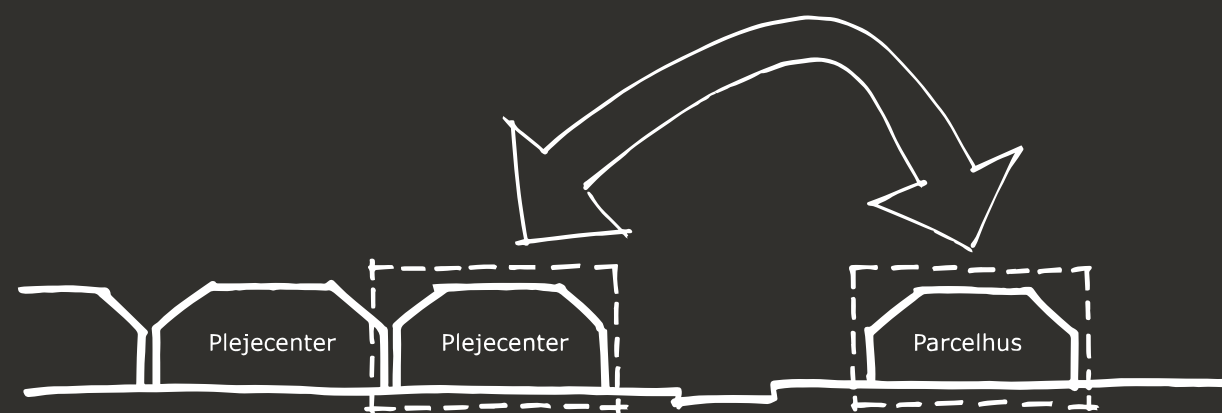

23:00 / AFTENSRO - indretningen af demensboligen skal være hjemlig. Det er vigtigt at skabe et genkendeligt og hjemligt miljø, som understøtter den enkelte beboers identitet.

Tryghed og genkendelighed er forudsætningen for et godt hverdagsliv

Tryghed og genkendelighed er afgørende værdier for mennesker med demenssygdom. Det er kendetegnende for mennesker med demenssygdomme, at de er rum- og retningsforstyrrede og har svært ved finde vej - i det hele taget orientere sig. Det er vigtigt, at vi som arkitekter har fokus på, at de fysiske rammer og det, som foregår i dem, skal opfattes forståeligt, er genkendeligt og føles sikkert. Tryghed betyder også, at den enkelte beboer har den grad af bevægelsesfrihed, som vedkommende fysisk og mentalt har brug for for at være i trivsel. Det handler om at skabe tryghed gennem hjemlige rammer i "Small Scale Living" med fokus på overskuelighed, genkendelighed og enkel struktur, der hjælper beboeren med at tage hånd om eget hverdagsliv.

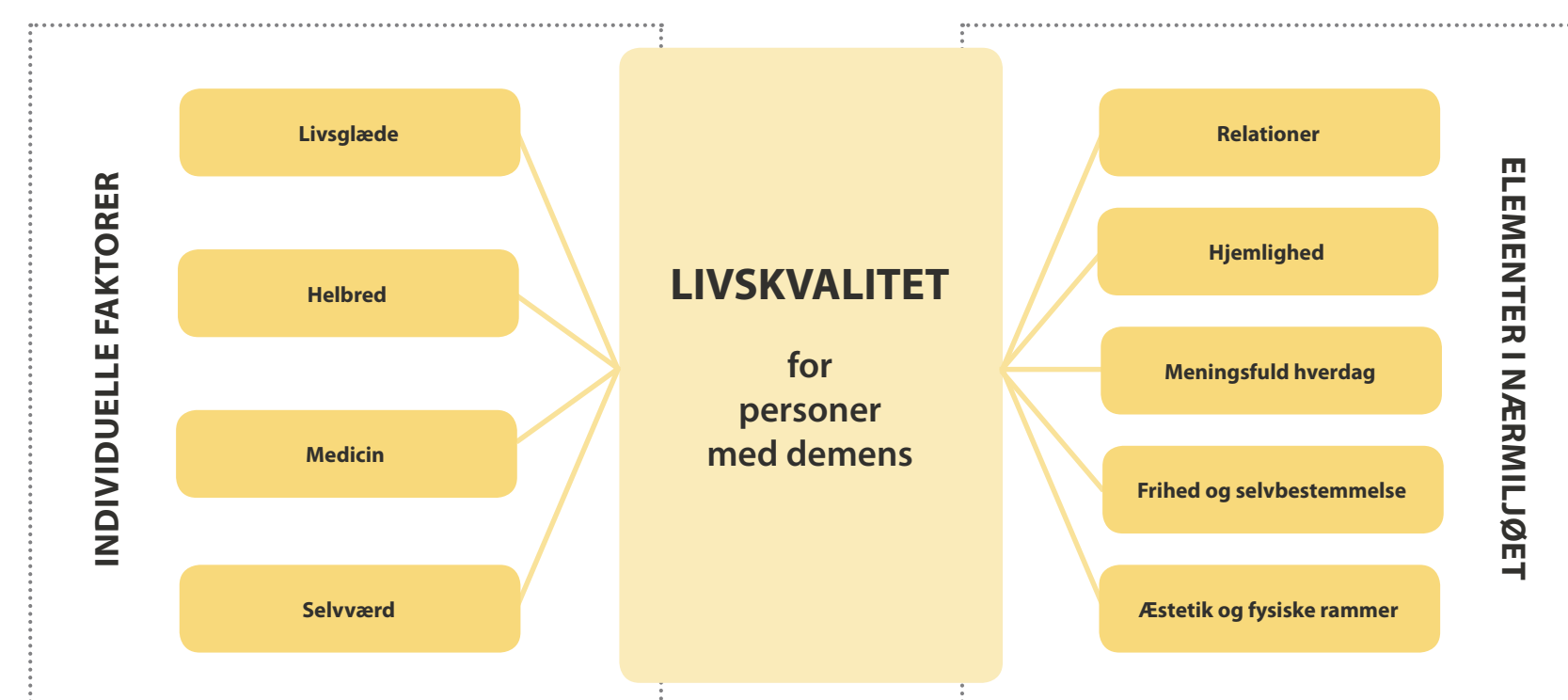
Opdeling i mindre bo-enheder er med til at give tryghed og en følelse af at bo i en familie. Ved at organisere boligerne omkring et fælles opholdsområde skabes overskuelighed og tryghed, og nærheden til det fælles motiverer til deltagelse. Forskning viser, at demente ofte søger fællesskabet fremfor privatlivet. For at skabe mest mulig overskuelighed, tryghed og ro for beboerne, er de enkelte boliger udelukkende indrettet med de nødvendige funktioner.

I demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers er der arbejdet med små individuelle "parcelhuse", som både henter inspiration i de omkringliggende bebyggelser og en boligtypologi som mange nemt kan relatere sig til. Plejehjemmet bliver således bolig frem for institution.

Demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers, er opbygget med fire forskelligt udformede boenheder med hver deres åbne gårdmiljøer ud fra et ønske om at skabe genkendelighed og særlig tilknytning for beboerne. Kåret som "Årets Sundhedsbyggeri 2017".

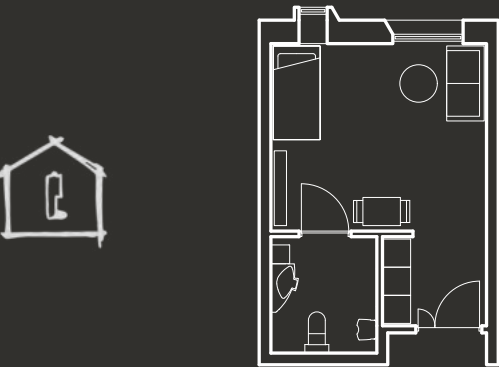
Med afsæt i beboernes oplevelse af livskvalitet skabes arkitektonisk kvalitet, der fremmer og understøtter oplevelsen af det liv, som her skal udspille sig.

Demensplejehjemmet "Tornhøjhaven" i Aalborg er skabt med stor fokus på hjemlige rammer samt overskuelighed, genkendelighed og en enkel struktur, der guider og understøtter beboerne til at mestre hverdagslivet.

III BOLIG TYPOLOGIER

At imødekomme forskellige behov

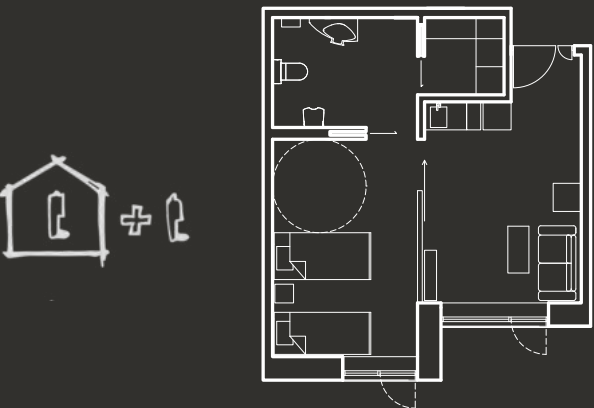
I udviklingen af boliger til ældre med demens arbejder vi aktivt med forskellige boligtyper. Der lægges vægt på at kunne tilbyde flere forskellige boligtyper, der kan tilpasses beboernes individuelle behov. Boligerne er disponeret, så de henvender sig til beboernes hverdagsliv, for at undgå et institutionsagtig præg og sikre et genkendeligt og hjemligt miljø. Det hjemlige præg har stor betydning for beboernes oplevelse af identitet, tryghed og meningsfuldhed og er med til at skabe relation og tilhørsforhold. Et køkken, som ligner køkkenet derhjemme, vil eksempelvis stimulere til at agere i, modsat et institutionskøkken, som vil signalere distance. Beboersammensætningen vil løbende ændre sig, ligesom den enkelte beboers behov vil ændre sig, efterhånden som sygdommen skrider frem – f.eks. i form af øget plejebehov, behov for afskærmning m.v. Det er derfor vigtigt, at der fra starten indtænkes fleksibilitet i den enkelte bolig.

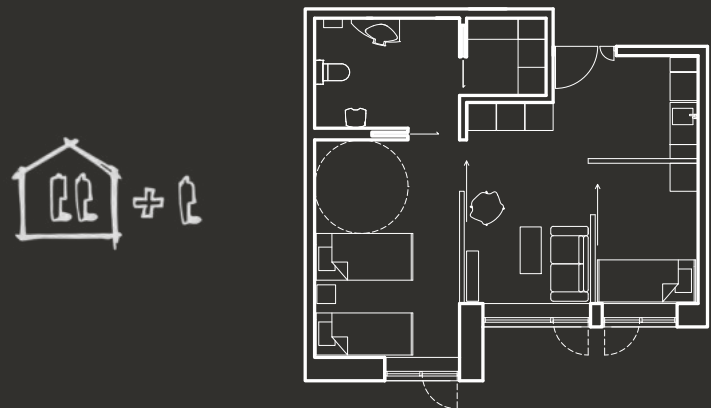
EKSEMPEL A: 1-RUMSBOLIGER

EKSEMPEL B: 1-RUMSBOLIGER

EKSEMPEL C: 2-RUMSBOLIGER

EKSEMPEL D: 3-RUMSBOLIGER

Omgivelser, der inviterer til aktivitet og bevægelse

Gode veldefinerede byrum og grønne omgivelser giver stor glæde og har betydning for det almene velvære. Beboerne skal motiveres til at bevæge sig så meget som muligt - både inde og ude i det grønne. Der skal etableres indbydende udeområder, der skaber mulighed for forskellige aktiviteter, der kan styrke beboernes mentale og fysiske helbred, hvor sansepåvirkninger bringer den demente i kontakt med erindringer, og hvor årstidernes gang kan følges. Det kan være i form af sansehaver, frugthaver, nyttehaver etc. Tilgængelighed i alle udearealerne skal prioriteres, så de er tilpasset de demente beboere, herunder svagtseende, gangbesværede og kørestolsbrugere. Det skal være muligt at cirkulere gennem disse varierede uderum uden at fare vild eller ende i blindgyder – beboerne skal kunne færdes sikkert og trygt.

EKSEMPEL A: ÅBEN PLAN

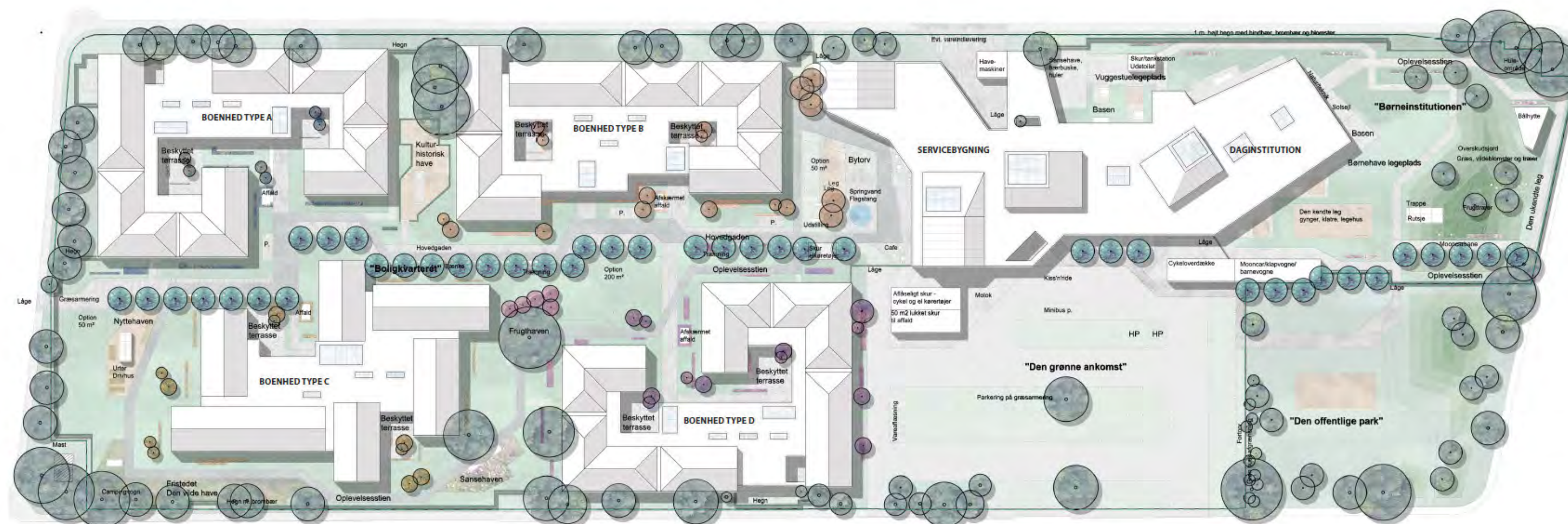
EKSEMPEL B: EN DEL AF BYEN

EKSEMPEL C: LUKKET PLAN

EKSEMPEL D: LUKKET PLAN

Boligrupperne i demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers er udformet i tre forskellige typologier. Boligrupperne er placeret forskelligt på grunden. Nogle placerer sig i kanten af grunden og skaber kontakt til livet på gaden, nogle er mere tilbagetrukket og omgivet af parklignende udearealer og andre mere orienterede omkring det nære haverum.

Med udgangspunkt i det levede liv

Det er vigtigt, at arkitekturen skaber rum for at "gribe nuet" ved forskellige hverdagsaktiviteter, når muligheden byder sig. Hvis en beboer pludselig får lyst til at bage, er det vigtig, der er mulighed for det, ligesom værksteder med mulighed for reparationer af cykler, mekanik og andet er til rådighed for beboerne.

I "Huset Nyvang" i Randers har man bl.a. haft succes med at benytte "frisørsalonen" som et pædagogisk redskab i forhold til personlig pleje med "én til én" kontakt med beboeren. Det handler om at skabe rum og muligheder, der understøtter beboernes erindringer og dermed egne initiativer til aktiviteter.

Med Demensplejehjemmet "Hogsnes" i Tønsberg, Norge har vi taget udgangspunkt i "Small Scale Living" med fokus på overskuelighed, genkendelighed og enkel struktur, der hjælper beboerne.

Forløser potentialet i generationsmødet

Projektet "Huset Nyvang" i Randers, som består af et demensplejehjem og en daginstitution, er et godt eksempel på, hvordan sammentænkning af en børneinstitution og et demensplejehjem rummer en række spændende perspektiver, som rækker ud over normal hverdag.

Ud over et stort rationalt omkring samdrift af en række personale- og servicefunktioner, rummer tankerne omkring generationsmøder et spændende potentiale, hvor institutionsbørn og plejehjemsbeboere mødes i et fællesskab. Her er arkitekturen en helt afgørende faktor i udformningen af rammerne for gode og utvungne sociale relationer mellem generationer.

Demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers er udtænkt som et innovativt plejecenter godt indpasset i omgivelserne, med optimale rammer for både de demensramte beboere og plejepersonalet, hvor der kan opstå et udbytterigt generationsmøde mellem de ældre og børnene i den integrerede daginstitution. Kåret som "Årets Sundhedsbyggeri 2017".

Sikkerhed i overskuelighed og genkendelighed

Sikkerhed skabes ved at opnå tryghed for beboerne, hvilket ikke nødvendigvis betyder, at alle tænkelige risici skal elimineres og principielt heller ikke, at et plejecenter skal være flugtsikret. Til gengæld er det vigtigt at have fokus på at skabe let tilgængelige og meningsfulde hverdagslivsaktiviteter, som motiverer og inviterer beboerne til aktivitet og er med til at afhjælpe adfærdsforstyrrelser og flytte fokus fra dørsøgning.

Det er beboernes oplevelse af det samlede miljø, som er nøglen til sikkerhed. Bevidst brug af visuelle virkemidler kan ligeledes understøtte trygheden og overskueligheden.

Fra lager med personaleadgang..

..til butikker, hvor beboerne kan være med til at handle ind

Fra pleje på værelset..

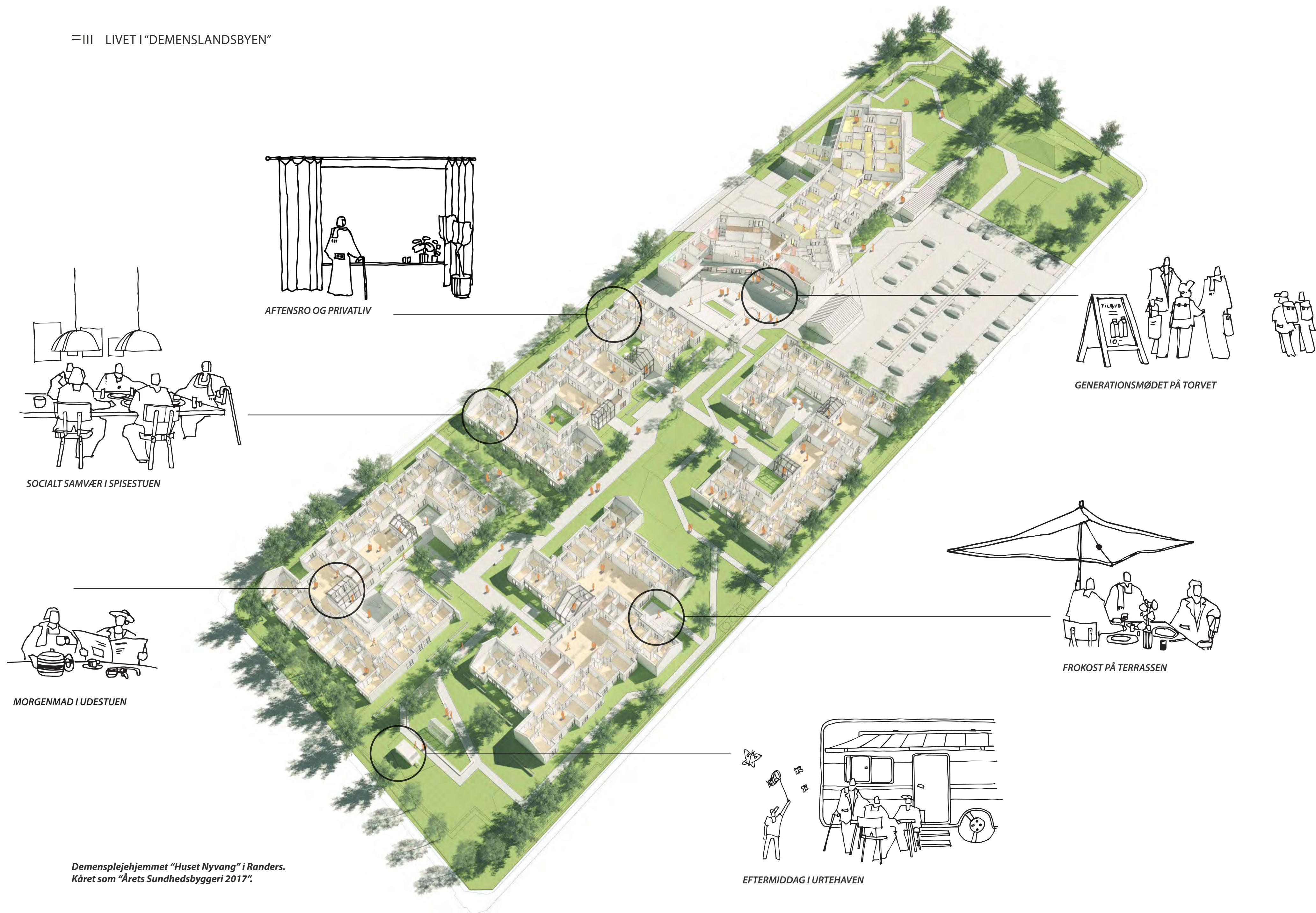
..til besøg hos frisøren

Fra institutionsprægede fordelingsgange..

..til stiforløb der naturligt forbinder private og fælles arealer

III LIVET I "DEMENS LANDSBYEN"

Demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers.
Kåret som "Årets Sundhedsbyggeri 2017".

Genkendelighed - referencer til private boliger

I processen med at udvikle demensnede boliger er det vigtig at have fokus på farve- og materialevalg. Genkendelighed i farver og materialer bidrager til oplevelsen af hjemlighed. Samtidig er det vigtigt at skabe plads for personlig indretning, så beboerne kan medbringe egne møbler og ting, som alle er med til at stimulere erindringer og følelsesliv og kan danne grobund for samtaler om tidligere aktiviteter.

Integrering af velfærdsteknologi

Integrering af velfærdsteknologi i byggeri til demente er med til at fremme og støtte aktiviteter i hverdagen. Hjælpemidler anvendes ikke kun til at kompensere for funktionsnedsættelse men er også med til at gøre en positiv forskel. Når det handler om demenssygdom, er det især hjælpemidler, der kan kompensere for eller afhjælpe svækkelsen af de kognitive funktioner – stedsans, orientering, hukommelse.

Der er udviklet en lang række af forskellige teknologiske hjælpemidler, som personer med demens kan have gavn og glæde af i hverdagen. Forstyrret døgnrytme og deraf følgende urolig og uhensigtsmæssig adfærd hos beboere med demens kan bl.a. imødegås ved at indbygge døgnrytmelys. Forskellige typer af lys har vist sig at have en positiv og gavnlig effekt for mennesker med demens i forhold til at berolige, sove, støtte og aktivere.

Ved fra starten at integrere de rigtige hjælpemidler kan vi bidrage til at mindske belastningen for personalet og dermed frigøre tid til samvær med beboerne.

// Målet er at skabe et byggeri, der opleves sikkert og trygt

Døgnrytmelys er benyttet på demensplejehjemmet "Huset Nyvang" i Randers. Kliniske studier og praksis evidens på tværs af somatikken, psykiatrien og plejen har dokumenteret effekten af døgnrytmelys i forhold til bl.a. depression, søvn/træthed, døgnrytme og kognitive evner.

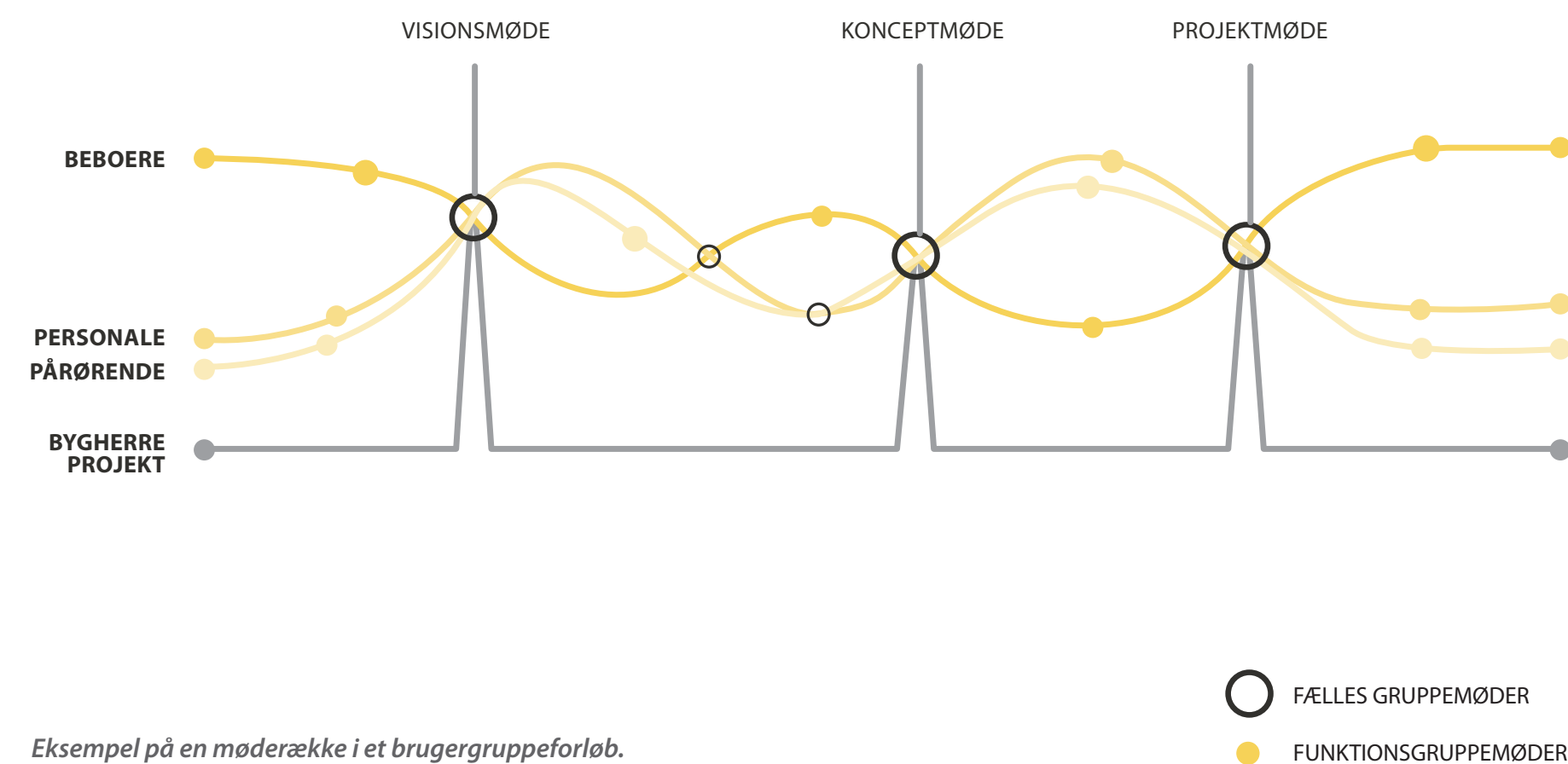

Brugerinddragelse sikrer de gode løsninger

Udviklingen af et godt projekt er funderet på en grundig dialog med projektets interessenter og er en meget vigtig del af udviklingsprocessen. For at få afdækket alle relevante forhold i udviklingen af projektet, er dialogen med de fremtidige brugere vigtig - disse besidder på hver sit felt vigtige ekspertiser, som udgør betydningsfulde elementer i skabelsen af et vellykket projekt. Et sådant samarbejde kræver styring, idet der ofte er vidt forskellige udgangspunkter og mål for de forskellige interessenter.

FRIIS & MOLTKE har stor erfaring i procesledelse og anvender metoder, der sikrer innovative resultater og brugbare løsninger. Vores erfaring viser, at de bedste resultater opnås gennem brugerinvolvering, som er den stærkeste værdiskaber til at sikre ejerskab i implementeringen af strategiske visioner. Alle nye opgaver åbner op for nye samarbejder, nye udviklingsmuligheder og nye resultater. Vi vil som formidlere og idéudviklere tage afsæt i den viden, når vi udformer fremtidens plejeboliger.

// Gennem velgennemtænkt arkitektur forbedres menneskers livskvalitet og udfoldelse

Eksempel på en møderække i et brugergruppeforløb.

WWW.FRIIS-MOLTKE.DK

FRIIS & MOLTKE A/S
+45 7210 0052
mail@friis-moltke.dk

AARHUS
Åboulevarden 1
8000 Aarhus C

AALBORG
Strandvejen 20, 3.
9000 Aalborg

KØBENHAVN
Wildersgade 51
1408 København K